

Doğa
Fauna

Dr. Bülent Gözceliođlu [turkiye.dogasi@tubitak.gov.tr]

BATI AK TURNASI

Dünya nüfusundaki hızlı artış çeşitli sorunları da beraberinde getiriyor. Nüfusla birlikte hem gıda gereksinimi hem de buna bağlı olarak tarımsal ve endüstriyel faaliyetler de artıyor. Bu faaliyetler sonucunda da yaban türlerin yaşam alanları giderek daralmaya, hatta yok olmaya devam ediyor. Bunun üstüne bir de küresel ısınmanın yol açtığı sorunlar da eklenince pek çok canlı hayatta kalmak ve nesillerini devam ettirebilmek için daha fazla mücadele vermek zorunda kalıyor.

Bu durumdan en çok etkilenen canlılar arasında kuşlar yer alıyor. Uzun göç yollarında karşılaştıkları doğa şartlarına karşı verdikleri mücadelenin yanı sıra bir de insanların neden olduğu bazı olumsuzluklarla baş etmek zorundalar. Üreme ve beslenme alanlarının yok edilmesi, sulak alanların kurutulması ve avcılık gibi insan kaynaklı etkenler kuşların hayatını zorlaştırıyor.

Soyu tehlike altında olan kuş türlerinden birisi de ak turnalar (*Grus leucogeranus*). Ak turnaların dünya üzerinde batı, orta ve doğu olmak üzere üç farklı bölgede yaşadıkları biliniyor. Batı bölgesindeki popülasyonda yaşayan tek bir birey kaldığı için, teorik olarak türün batı popülasyonundaki soyu artık tükenmiş olarak kabul ediliyor. Doğu Sibirya'da yaklaşık 3.000-3.750 bireyden oluşan bir popülasyon daha var. Ancak o popülasyonun da soyu kritik tehdit altında.

Batı popülasyonundan geriye kalan son ak turna bireyi ise yaklaşık 13-14 yıldan bu yana İran'ın Fereydunkenar kenti yakınlarına kış dönemini geçirmek için geliyor. İran'daki doğaseverler ve kuşçular batı bölgesinin son bireyini koruma altına alarak adını Farsça "ümit" anlamına gelen "Omid" koymuşlar. Omid adlı ak turna yazları Batı Sibirya'da, kışları ise Hazar Denizi'nin güneyinde geçiriyor. Uzun yıllardır yalnız yaşayan Omid'in yanına zaman zaman üretme çiftliklerinde yetiştirilen ak turnalar getirilse de Omid hiçbirini eş olarak kabul etmemiş. Üretme çiftliklerinden getirilen ak turnaların hepsi ya beslenme alanında ya da göç girişimi sırasında vahşi doğada hayatta kalamamışlar.